

Jurisprudentie

Zaak T-341/18

(gedeeltelijke publicatie)

**Nec Corp.
tegen
Europese Commissie**

Arrest van het Gerecht (Negende kamer – uitgebreid) van 29 september 2021

„Mededinging – Mededingingsregelingen – Markt voor elektrolytische condensatoren van aluminium en elektrolytische condensatoren van tantaal – Besluit waarbij een inbreuk op artikel 101 VWEU en artikel 53 van de EER-Overeenkomst wordt vastgesteld – Onderlinge afstemming van de prijzen in de volledige EER – Toerekening aan de moedermaatschappij van een inbreuk van haar dochteronderneming – Richtsnoeren van 2006 voor de berekening van geldboeten – Zwaarte van de inbreuk – Verhoging van de geldboete wegens recidive – Evenredigheid – Volledige rechtsmacht”

1. *Mededinging – Geldboeten – Bedrag – Vaststelling – Beoordelingsbevoegdheid van de Commissie – Rechterlijke toetsing – Volledige rechtsmacht van de Unierechter – Omvang – Vervanging van de motivering van de bestreden handeling*
(Art. 101, 102, 261 en 263 VWEU; verordening nr. 1/2003 van de Raad, art. 31)

(zie punten 44, 45)

2. *Mededinging – Unieregels – Inbreuken – Toerekening – Moedermaatschappij en dochterondernemingen – Economische eenheid – Beoordelingscriteria – Vermoeden dat de moedermaatschappij beslissende invloed uitoefent op de dochterondernemingen die zij geheel of vrijwel geheel in handen heeft – Weerlegbaarheid*
(Art. 101 VWEU)

(zie punten 49-57)

3. *Mededinging – Geldboeten – Bedrag – Vaststelling – Aanpassing van het basisbedrag – Verzwarende omstandigheden – Recidive – Begrip*
(Verordening nr. 1/2003 van de Raad, art. 23, lid 2; mededeling 2006/C 210/02 van de Commissie, punt 28, eerste streepje)

(zie punten 75-77)

4. *Mededinging – Geldboeten – Bedrag – Vaststelling – Aanpassing van het basisbedrag – Verzwarende omstandigheden – Recidive – Toerekening aan de moedermaatschappij van het inbreukmakend gedrag van haar dochteronderneming – Afzonderlijke geldboete die uitsluitend aan de moedermaatschappij is opgelegd – Recidive enkel door de moedermaatschappij*
(Art. 102 VWEU; EER-Overeenkomst, art. 54; verordening nr. 1/2003 van de Raad, art. 23, leden 2 en 3; mededeling 2006/C 210/02 van de Commissie, punt 28)

(zie punten 81-90)

5. *Mededinging – Geldboeten – Bedrag – Vaststelling – Aanpassing van het basisbedrag – Verzwarende omstandigheden – Recidive – Beoordelingsbevoegdheid van de Commissie*
(Art. 101 VWEU; verordening nr. 1/2003 van de Raad, art. 23, leden 2 en 3; mededeling 2006/C 210/02 van de Commissie, punt 28)

(zie punten 103-108)

6. *Mededinging – Geldboeten – Bedrag – Vaststelling – Aanpassing van het basisbedrag – Verzwarende omstandigheden – Recidive – Soortgelijke inbreuken die achtereenvolgens zijn begaan en die voortvloeien uit gedragingen van respectievelijk de moedermaatschappij en haar dochteronderneming – Schending van het evenredigheidsbeginsel – Geen*
(Art. 101 VWEU; verordening nr. 1/2003 van de Raad, art. 23, leden 2 en 3; mededeling 2006/C 210/02 van de Commissie, punt 28)

(zie punten 114-124)

7. *Mededinging – Geldboeten – Bedrag – Vaststelling – Aanpassing van het basisbedrag – Verzwarende omstandigheden – Recidive – Beoordelingscriteria*
(Art. 101 VWEU; verordening nr. 1/2003 van de Raad, art. 23, leden 2 en 3; mededeling 2006/C 210/02 van de Commissie, punt 28)

(zie punten 129, 134, 135)

8. *Mededinging – Geldboeten – Bedrag – Vaststelling – Beoordelingsbevoegdheid van de Commissie – Rechterlijke toetsing – Volledige rechtsmacht van de Unierechter – Omvang – Onderworpenheid aan de richtsnoeren voor de berekening van de geldboeten – Daarvan uitgesloten – Verplichting tot eerbiediging van het beginsel van gelijke behandeling*
(Art. 101 VWEU; verordening nr. 1/2003 van de Raad, art. 31; mededeling 2006/C 210/02 van de Commissie)

(zie punten 150-154)

Samenvatting

Nec Corp. is een in Japan gevestigde vennootschap die elektrolytische condensatoren van tantaal vervaardigt en verkoopt. Van 1 augustus 2009 tot 31 januari 2013 bezat Nec Corp. 100 % van het kapitaal van Tokin Corp. (hierna: „Tokin”).

Bij besluit van 21 maart 2018¹ (hierna: „bestreden besluit”) heeft de Commissie vastgesteld dat Nec Corp. en Tokin inbreuk hadden gemaakt op artikel 101 VWEU door deel te nemen aan overeenkomsten en/of onderling afgestemde feitelijke gedragingen die tot doel hadden het prijsbeleid voor de levering van elektrolytische condensatoren van aluminium en elektrolytische condensatoren van tantaal onderling af te stemmen. In dit verband heeft de Commissie Tokin aansprakelijk gehouden wegens haar rechtstreekse deelname aan die mededingingsregeling van 29 januari 2003 tot 23 april 2012 en Nec Corp. in haar hoedanigheid van moedermaatschappij voor de periode van 1 augustus 2009 tot 23 april 2012. Bij het bestreden besluit is aan Tokin en Nec Corp. hoofdelijk een geldboete opgelegd en zijn aan beide vennootschappen ook individuele geldboeten opgelegd.

Voor de berekening van die geldboeten heeft de Commissie de methode toegepast die wordt uiteengezet in de richtsnoeren voor de berekening van geldboeten² (hierna: „richtsnoeren van 2006”).

In de eerste plaats heeft de Commissie het basisbedrag vastgesteld. Zij baseerde zich daarbij op de waarde van de verkopen van de betrokken elektrolytische condensatoren in het laatste volledige jaar van deelname aan de inbreuk en heeft daarop vermenigvuldigingsfactoren toegepast naargelang van de duur van de inbreuk. De Commissie heeft zich op het standpunt gesteld dat horizontale regelingen tot onderlinge afstemming van de prijzen naar hun aard tot de zwaarste inbreuken op artikel 101 VWEU behoren, en heeft vervolgens het deel van de waarde van de verkopen dat in aanmerking moest worden genomen in verband met de zwaarte van de inbreuk vastgesteld op 16 %. Om ervoor te zorgen dat de opgelegde geldboeten voldoende afschrikkende werking hadden, heeft de Commissie voorts een extra bedrag van 16 % toegevoegd.

In de tweede plaats heeft de Commissie dat basisbedrag aangepast. Zij heeft ten eerste Tokin en Nec Corp. een vermindering van het basisbedrag van de geldboete met 3 % toegekend, aangezien niet was aangetoond dat zij aan bepaalde bijeenkomsten hadden deelgenomen, en ten tweede het basisbedrag van de aan Nec Corp. op te leggen geldboete overeenkomstig punt 28 van de richtsnoeren van 2006 met 50 % verhoogd wegens de verzwarende omstandigheid van recidive.

Volgens dat punt 28 kan het basisbedrag van de geldboete tot 100 % per inbreuk worden verhoogd wanneer de Commissie vaststelt dat een onderneming een identieke of soortgelijke inbreuk pleegt of voortzet nadat de Commissie of een nationale mededingingsautoriteit reeds heeft vastgesteld dat die onderneming in strijd met artikel 101 VWEU of artikel 102 VWEU heeft gehandeld.

In dit verband heeft de Commissie meer in het bijzonder opgemerkt dat Nec Corp. reeds aansprakelijk was geacht voor een mededingingsbeperkende onderlinge afstemming van de prijzen ten aanzien van „belangrijke Original Equipment Manufacturers (OEM’s) van pc’s/servers”, die heeft geleid tot besluit C(2011) 180/09 definitief van de Commissie van 19 mei 2010 (hierna: „DRAM-besluit”)³.

¹ Besluit C(2018) 1768 final inzake een procedure op grond van artikel 101 VWEU en artikel 53 van de EER-Overeenkomst (Zaak AT.40136 - Condensatoren).

² Richtsnoeren voor de berekening van geldboeten die uit hoofde van artikel 23, lid 2, onder a), van [verordening nr. 1/2003] worden opgelegd (PB 2006, C 210, blz. 2).

³ Besluit van de Commissie van 19 mei 2010 inzake een procedure op grond van artikel 101 VWEU en artikel 53 van de EER-overeenkomst (Zaak COMP/38.511 - DRAM's)

In de derde plaats heeft de Commissie Tokin en Nec Corp. op grond van de mededeling inzake medewerking van 2006⁴ wegens hun medewerking een vermindering toegekend van 15 % van de geldboeten die hun anders voor de inbreuk zouden zijn opgelegd.

Nec Corp. heeft beroep ingesteld tot nietigverklaring van het bestreden besluit, maar de Negende kamer (uitgebreid) van het Gerecht heeft dit beroep verworpen. In haar arrest verduidelijkt zij onder welke voorwaarden een geldboete kan worden verhoogd wegens recidive.

Beoordeling door het Gerecht

Nec Corp. komt in het kader van haar beroep onder meer op tegen de verhoging van de geldboete wegens recidive die ten aanzien van haar is toegepast.

Zij herinnert eraan dat haar aansprakelijkheid uitsluitend is afgeleid van die van Tokin, en stelt ten eerste dat de beslissing van de Commissie om het bedrag van haar geldboete wegens recidive te verhogen tot gevolg heeft dat haar aansprakelijkheid verder reikt dan die van haar dochteronderneming, die geen recidive heeft gepleegd.

Dienaangaande herinnert het Gerecht eraan dat wanneer de aansprakelijkheid van de moedermaatschappij uitsluitend is afgeleid van die van haar dochteronderneming en het aan de moedermaatschappij verweten gedrag niet specifiek wordt gekenmerkt door enige andere factor, de aansprakelijkheid van de moedermaatschappij niet verder kan gaan dan die van haar dochteronderneming. Evenwel kunnen factoren die specifiek zijn voor de moedermaatschappij rechtvaardigen dat haar aansprakelijkheid en die van haar dochteronderneming verschillend worden beoordeeld, ook al berust haar aansprakelijkheid uitsluitend op het inbreukmakende gedrag van die dochteronderneming. Recidive is nu juist een voor de situatie van de moedermaatschappij specifieke factor die ertoe kan leiden dat haar eigen aansprakelijkheid en die van haar dochteronderneming verschillend worden beoordeeld.

In het licht van die opmerkingen constateert het Gerecht dat in casu de verhoging van de aan Nec Corp. opgelegde geldboete voortvloeit uit een omstandigheid die kenmerkend is voor haar situatie maar niet voor die van haar dochteronderneming, namelijk recidive. Het stond de Commissie dus vrij om de aansprakelijkheid van Nec Corp. en die van haar dochteronderneming verschillend te beoordelen.

Ten tweede voert Nec Corp. aan dat de verhoging van haar geldboete wegens recidive blijk geeft van een onjuiste rechtsopvatting, aangezien die verhoging betrekking heeft op de gehele inbreukperiode van 1 augustus 2009 tot 23 april 2012 en dus ook op een periode vóór de vaststelling van het DRAM-besluit, dat op 19 mei 2010 ter kennis is gebracht.

Dienaangaande wijst het Gerecht erop dat de vaststelling en de beoordeling van de specifieke kenmerken van de recidive vallen onder de beoordelingsbevoegdheid waarover de Commissie beschikt bij de keuze van de factoren die bij de vaststelling van de hoogte van de geldboete in aanmerking moeten worden genomen. De Commissie kan dus in elk individueel geval rekening houden met aanwijzingen die lijken te bevestigen dat een onderneming geneigd is om de mededingingsregels te schenden, met inbegrip van bijvoorbeeld het tijdsverloop tussen de gepleegde inbreuken.

⁴ Mededeling van de Commissie betreffende immuniteit tegen geldboeten en vermindering van geldboeten in kartelzaken, PB 2006, C 298, blz. 17.

Ook al is de eerste inbreuk van Nec Corp. na de inwerkingtreding van de nieuwe mededingingsregeling bestraft, het feit dat zij na de kennisgeving van het DRAM-besluit bijna twee jaar aan die mededingingsregeling is blijven deelnemen, getuigt van haar neiging om daaruit niet de juiste consequenties te trekken. In die omstandigheden berust de beslissing van de Commissie om de verhoging wegens recidive toe te passen op het basisbedrag van de geldboete, dat is berekend op basis van de volledige inbreukperiode, niet op een onjuiste rechtsopvatting.

Ten derde beroept Nec Corp. zich op schending van het evenredigheidsbeginsel, omdat de verhoging van de geldboete wegens recidive ook betrekking heeft op een periode vóór de vaststelling van het DRAM-besluit en haar eigen aansprakelijkheid voortvloeit uit de deelname van haar dochteronderneming aan de inbreuk.

Wat de evenredigheid van de verhoging van de geldboete betreft, herinnert het Gerecht eraan dat de Commissie bij de vaststelling van elke geldboete over een beoordelingsmarge beschikt en niet verplicht is om daarbij een precieze mathematische formule toe te passen. Voorts is recidive een omstandigheid die een aanzienlijke verhoging van het basisbedrag van de geldboete rechtvaardigt. Deze kan oplopen tot 100 % van dat bedrag. Bovendien vereist het evenredigheidsbeginsel dat de tijd tussen de betrokken inbreuk en een eerdere niet-nakoming van de mededingingsregels in aanmerking wordt genomen om te beoordelen in hoeverre de onderneming geneigd is om die regels te overtreden.

In het licht van die opmerkingen bevestigt het Gerecht dat de voortzetting door Nec Corp. van het betrokken inbreukmakende gedrag gedurende bijna twee jaar na de kennisgeving van het DRAM-besluit duidelijk getuigt van haar neiging om niet de juiste consequenties te trekken uit het feit dat is vastgesteld dat zij de mededingingsregels heeft geschonden. Aangezien de verhoging wegens recidive tot een verhoging van het basisbedrag van de geldboete met maximaal 100 % kan leiden, heeft de Commissie het evenredigheidsbeginsel niet geschonden door het basisbedrag van de aan Nec Corp. op te leggen geldboete met 50 % te verhogen.

Wat het argument van Nec Corp. betreft dat haar eigen aansprakelijkheid voortvloeit uit de deelname van haar dochteronderneming aan de inbreuk en dat er maar een korte periode lag tussen het tijdstip waarop zij die dochteronderneming heeft overgenomen en de vaststelling van het DRAM-besluit, wijst het Gerecht er ten eerste op dat verzoekster wordt geacht een beslissende invloed op die dochteronderneming te hebben uitgeoefend. Ten tweede brengt het Gerecht in herinnering dat de doelstelling om met de mededingingsregels strijdige gedragingen te bestraffen zou worden ondermijnd indien een onderneming die bij een eerste inbreuk betrokken is, bestraffing onmogelijk of bijzonder moeilijk zou kunnen maken door haar juridische structuur te wijzigen (door een dochteronderneming over te nemen die niet voor de eerste inbreuk kan worden vervolgd, maar wel bij de nieuwe inbreuk betrokken is), en aldus aan bestraffing wegens recidive zou kunnen ontsnappen.